

CULTUURPLAN AMERSFOORT 2019-2022

DUURZAAM, DYNAMISCH en DOEN

INHOUDSOPGAVE

	INLEIDING	1
	AANLEIDING	3
	KADERS CULTUURPLAN 2019-2022	3
	STAND VAN ZAKEN PRIORITEITEN 2018-2019	4
	AMBITIES MET PRIORITEITEN 2019-2022	5
	FINANCIEEL KADER	6
	LOOPTIJD CULTUURPLAN	7
1	DUURZAME BASIS OM VERDER OP TE BOUWEN	8
	VERSTERKEN BASISINSTELLINGEN	8
	UITBREIDEN MUSEALE AANBOD	9
	VERSTERKEN EN PROFILEREN CULTURELE EVENEMENTEN	10
	VERSTERKEN CULTUUREDUCTIE	10
	VERSTERKEN MAKERS & TALENT	11
	BLIJVEND INZETTEN OP INCLUSIEVE SAMENLEVING	11
	BLIJVEND INZETTEN OP CULTUREEL REGIOPROFIEL	11
2	PROFILERING, DYNAMIEK EN RUIMTE VOOR GROEI	13
	VERHAAL VAN AMERSFOORT ONTWIKKELEN	13
	DUURZAAM VERSTERKEN MEERJARIGE SUBSIDIES	14
	DUURZAAM VERSTERKEN PROJECTSUBSIDIES	14
3	DURVEN EN SAMEN DOEN	15
	'HUIS VAN DE STAD' EN ANDERE IDEEËN OPHALEN	15
4	PRIORITEITEN BINNEN FINANCIEEL KADER	16

INLEIDING

AANLEIDING

Amersfoort is een aantrekkelijke stad voor inwoners en bedrijven, dankzij de centrale ligging, gunstige economische positie en groene omgeving. Amersfoort is een groeiende, vernieuwende en verbindende stad. Daar zijn we trots op. Een groeiende stad vereist echter ook dat we op alle cruciale punten meegroeien. Zowel waar het gaat om woningen, onderwijs en werkgelegenheid, maar ook om het culturele aanbod – zowel professioneel als qua talentontwikkeling en vrijetijdsbesteding. Cultuur is bepalend voor de sfeer in de stad en is daarom van grote waarde voor de stad en haar inwoners. Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van mensen, de economische vitaliteit en de aantrekkelijkheid voor bezoekers. Cultuur brengt mensen bij elkaar en verbindt.

Daarom hebben we met de Cultuurvisie 2030 al ingezet op een inhaalslag en schaalessprong, waarvoor al veel stappen zijn gezet. Nu staan we voor belangrijke keuzes om het culturele klimaat aantrekkelijk, vernieuwend, gezond en toekomstbestendig te maken en houden. Er gebeurt in Amersfoort ontzettend veel op het gebied van cultuur, in alle delen van de samenleving en op heel veel verschillende manieren. De onmisbare rol van de basisinstellingen daarbij is geen vanzelfsprekendheid. De weerbaarheid van deze instellingen vraagt allereerst onze aandacht. Daarnaast blijven we volop samen met de stad en het culturele veld werken aan nieuwe ontwikkelingen in cultuuraanbod, cultuureducatie, talentontwikkeling en regionale samenwerking.

Met het Cultuurplan Amersfoort 2019-2022 *“Duurzaam, Dynamisch en Doen”* bepalen we de prioriteiten voor de komende jaren. Deze worden vervolgens uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Cultuur, waarvoor de stad en het culturele veld ook worden geraadpleegd. Bij het vaststellen van de Cultuurvisie 2030 is afgesproken dat het college van Burgemeester & Wethouders voor het vaststellen van de Uitvoeringsagenda Cultuur eerst aan de gemeenteraad zal vragen de prioriteiten vast te stellen, zoals geschetst in dit plan. Naar verwachting is de Uitvoeringsagenda Cultuur 2019-2022 eind 2019 gereed.

KADERS CULTUURPLAN 2019-2022

Cultuurvisie 2030

Om de waarde en betekenis van cultuur te verankeren in ons beleid, gaan we ook in dit Cultuurplan uit van drie invalshoeken uit de Cultuurvisie 2030: de intrinsieke waarde van cultuur voor mens en samenleving, cultuur voor een aantrekkelijke stad en cultuur voor een verbonden stad. Ook willen we, samen met de partijen uit de stad en daarbuiten, blijven werken aan de zes brede opgaven uit de Cultuurvisie 2030: diversiteit, cultuureducatie, jongeren, makers & talent, cultuuraanbod, wijken & sociaal domein.

Coalitieakkoord 2018-2022

Een stad zonder cultuur is een stad zonder hart, staat in ons Coalitieakkoord *“Samen aan de Slag voor Duurzame Groei”* (juni 2018). Kunst en cultuur, inclusief de voorzieningen en het aanbod, moeten meegroeien met de stad en de cultuuruitgaven dienen op het niveau van de Cultuurvisie 2030 te blijven. Daarbij heeft het college de wens uitgesproken de basisinstellingen te willen versterken, zodat ze weerbaar zijn en een goede financiële uitgangspositie hebben om mee te kunnen groeien met de stad. Tevens eisen we van de instellingen die we subsidiëren meer onderlinge samenwerking. Dat wegen we ook mee bij de financiële ondersteuning.

Daarnaast wil het college cultuureducatie en -participatie en talentontwikkeling versterken en bestaande festivals optimaler ondersteunen. We gaan de wenselijkheid van een jaarlijks

Bevrijdingsfestival verkennen en daarvoor extra geld vrijmaken. De komst van Collectie Centrum NL (CCNL) biedt mogelijkheden om het museale aanbod te versterken en Amersfoort meer te profileren.

Financieel budget

Uit de Cultuurvisie en het Coalitieakkoord spreken hoge ambities, die op korte termijn niet allemaal tegelijk of in even sterke mate vertaald kunnen worden in prioriteiten binnen het beschikbare financiële budget. Daarom zijn de prioriteiten verspreid over de korte, middellange en lange termijn;. Het financiële kader voor dit Cultuurplan bestaat uit de reguliere cultuurbegroting en uit extra middelen (structureel en incidenteel). Zie verder bij: 'FINANCIEEL KADER', pagina 6).

STAND VAN ZAKEN PRIORITEITEN 2018-2019

In 2018 en 2019 hebben we nieuwe of extra inzet gegeven aan de door de raad vastgestelde prioriteiten. Hieronder de stand van zaken van die prioriteiten, waarop we in de periode 2019-2022 willen voortborduren.

- **Analyse culturele klimaat, basisinstellingen en toekomstverkenning museale aanbod**

We hebben drie externe onderzoeken laten uitvoeren¹:

- 1) een maatschappelijke kosten-batenanalyse naar het belang van kunst en cultuur voor Amersfoort;
- 2) een toekomstverkenning van het museumaanbod in de stad, en
- 3) een analyse naar de toekomstbestendigheid van de culturele basisinstellingen.

Deze onderzoeken geven ons een scherper beeld van kansen en knelpunten, helpen te benchmarken met andere steden en geven ons een nulmeting op basis waarvan we kunnen monitoren.

Uit het eerste onderzoek komt naar voren dat het culturele aanbod van Amersfoort enigszins achterblijft in vergelijking met steden die qua omvang, historie en ligging vergelijkbaar zijn.

Belangrijke uitkomst van het tweede onderzoek is dat het palet aan musea in Amersfoort fraai is en het waard is om in te investeren, maar dat de stad een duidelijk profiel mist. Amersfoort kan profiteren van een samenhangend verhaal dat bezoekers verleidt om te komen en te verblijven. Leiden is een mooi voorbeeld van een stad die zijn verhaal "*Leiden, Stad van Ontdekkingen*" via citymarketing goed weet over te brengen.

Naar aanleiding van het derde onderzoek, de analyse naar de toekomstbestendigheid van de basisinstellingen, wordt geadviseerd om de budgetten voor deze instellingen incidenteel en/of structureel te verhogen. Enerzijds om hun weerbaarheid te vergroten, anderzijds om te kunnen groeien en een bijdrage te kunnen leveren aan de ambities van de Cultuurvisie. Ook wordt geadviseerd om de basisinstellingen een aantal zaken overkoepelend te laten oppakken, zoals marketing, fondsenwerving en relatiebeheer, stadsprogrammering en het aantrekken van nieuwe doelgroepen.

Wij kiezen ervoor om, in overleg met de afzonderlijke basisinstellingen, afgewogen besluiten te nemen over de belangrijkste noden en ambities binnen de financiële kaders. Dat doen we mede aan de hand van een door hen op te stellen plan van aanpak (Zie verder onder 'VERSTERKEN BASISINSTELLINGEN', pagina 7).

¹ Deze onderzoeken zijn:

1). *Het belang van kunst en cultuur voor Amersfoort; De relatieve omvang en maatschappelijke waarde van het culturele aanbod in Amersfoort.* Door: Atlas voor gemeenten, 2019.

2). *Toekomstverkenning musea Amersfoort; van Quickscan naar Perspectief.* Door: Noha, 2019

3). *De Toekomstbestendigheid van de culturele basisinstellingen in Amersfoort. En hoe deze mee kunnen groeien met de Cultuurvisie 2030.* Door: CreativeCultureConsultancy (CCC), 2019.

- **Invoeren van een regeling voor projectsubsidies**

In april 2018 is de Regeling Projectsubsidies kunst en cultuur 2018, als pilot, ingesteld, met als doel om op een laagdrempelige en snelle wijze waardevolle culturele projecten te kunnen subsidiëren op het terrein van jongeren, diversiteit en innovatie van cultureel aanbod. De regeling is in het najaar 2018 geëvalueerd en overwegend positief bevonden. In 2018 en 2019 was er een grote hoeveelheid aanvragen, waaruit de behoefte aan deze regeling blijkt. Omdat het in praktijk lastig blijkt om de aanvragen van amateurkunst en professionele kunst met elkaar te vergelijken en in samenhang te beoordelen, zijn hier twee aparte regelingen van gemaakt: een regeling Projectsubsidies Professionele Kunst en een regeling Projectsubsidies Amateurkunst. De Brede Advies commissie Cultureel Klimaat (Back) adviseert over de toekenning van de projectsubsidies. Scholen in de Kunst voert in opdracht van de gemeente de subsidieregeling Amateurkunst uit.

- **Aanpak Makers & Talent**

We willen dat Amersfoort ruimte biedt en een fijne, inspirerende plek is voor cultuurmakers, amateurkunst en talentontwikkeling. De prioriteit Aanpak Makers & Talent gaat over het ontstaan van kunst en cultuur als bron voor een bruisend cultureel klimaat. Daarvoor zijn betaalbare en geschikte ruimtes (ateliers, oefen- en expositieruimte) nodig. Uit een onderzoek onder bijna 300 cultuurmakers, blijkt dat er veel vraag is naar betere werk-, oefen- of presentatieruimte.² Daarnaast hebben de ondervraagde cultuurmakers behoefte aan ondersteuning bij samenwerking, belangenbehartiging en verwerving van fondsen en subsidies. Anno 2019 blijkt dat de concrete mogelijkheden voor meer en betaalbare ruimte (ateliers, oefen- en expositieruimte) helaas beperkt is.

Voor talentontwikkeling zijn in 2018 diverse initiatieven gestart: het project Amersfoort, Regio en Creatief Talent (ARCT), de pilot Elevator (urban art voor jongeren) en de pop-up broedplaats in de Volmolen.

Het platform amateurkunst heeft zijn toekomstvisie 'Amateurkunst, kloppend hart van de stad' in mei 2019 aan de wethouder aangeboden. Dit is een waardevolle analyse met aanbevelingen voor het vitaal houden en versterken van de amateurkunst. De aanbevelingen uit de toekomstvisie werken we, in overleg met het Platform Amateurkunst nader uit.

- **Aanpak Cultuureducatie**

Ons doel is dat alle kinderen en jongeren tussen 0 en 18 jaar gelijke mogelijkheden hebben om via cultuureducatie hun cognitieve, creatieve, motorische, persoonlijke en sociale kwaliteiten ontwikkelen. Deze kwaliteiten zijn belangrijk voor henzelf en voor hun bijdrage aan de huidige en toekomstige samenleving. Prioriteit is om met diverse betrokken partijen vorm te geven aan nieuwe stimuleringsmaatregelen die cultuureducatie in brede zin versterken in de driehoek gezin – school – vrije tijd. Vooruitlopend op de aanpak hebben we in 2018 cultuureducatie op scholen een extra financiële impuls gegeven en initiatieven op dat vlak ondersteund. Ook het programma Cultuur met Kwaliteit (CmK) wordt voor de komende jaren voortgezet.

AMBITIES MET PRIORITEITEN 2019-2022

In de komende paragrafen beschrijven we de prioriteiten waarop we de komende periode, samen met de stad, willen inzetten. Daarbij focussen we op de jaren 2019-2022 (korte en middellange termijn) en geven een doorkijk naar de lange termijn.

² Onderzoek *Cultuurmakers en Talent*, Afdeling Onderzoek & Statistiek, juni 2018.

Deze prioriteiten vatten we samen in drie ambities die we met elkaar willen realiseren:

1. Duurzame basis om verder op te bouwen

Op de korte termijn richten we ons vooral op het versterken van de culturele basisinstellingen, en het versterken en faciliteren van de culturele evenementen. Daarnaast is er speciale aandacht voor de uitbouw van cultuureducatie en willen we meer ruimte bieden aan makers en talentontwikkeling. Samen met basisinstellingen kijken we naar hun rol bij de andere opgaves uit de Cultuurvisie: participatie, diversiteit, jongeren, wijken & sociaal domein en regionale samenwerking. Inzet is dat er een duurzame basis ontstaat waarop we verder kunnen bouwen om onze gemeenschappelijke ambities en doelen met de stad te realiseren.

2. Profileren, dynamiek en ruimte voor groei

Op de middellange termijn focussen we op de (culturele) profilering van Amersfoort door Het Verhaal van Amersfoort, dat we op korte termijn willen ontwikkelen, verder vorm te geven. Als fysieke versterking daarvan, denken we aan een 'Rode Loper' of 'Cultuurroute' die het station met de binnenstad verbindt. Daarnaast verhogen we het budget voor de project- en meerjarige subsidies structureel, zodat culturele activiteiten en het aanbod verder kunnen groeien om de dynamiek in de stad en het cultureel klimaat verder te versterken.³

3. Durven en samen doen

De ambitie voor de lange termijn is om richting 2030 toe te werken naar een plek voor gecombineerd cultuuraanbod. Een 'Huis van de Stad', een initiatief vanuit de stad, kan een duurzame oplossing bieden voor beperkte groeiomgeving van enkele instellingen door een te krap fysiek jasje. Gezamenlijke huisvesting en gecombineerd beheer van functies kan mogelijkheden bieden om de huisvestingproblemen en exploitatieproblematiek op lange termijn op te lossen. En wellicht zijn daarmee ook nieuwe activiteiten te combineren, zoals educatie, inspiratie, ontmoeting, crossovers, debat creatieve ondernemers.

FINANCIËEL KADER

Binnen ons huidige financiële kader (paragraaf 4) geven we inzicht in de bedragen die we *extra* willen besteden aan cultuur op de korte en middellange termijn. Daarnaast blijft de reguliere cultuurbegroting van kracht (die is niet weergegeven in paragraaf 4).

Voor de derde ambitie kunnen we pas op lange(re) termijn een inschatting maken van (eventuele) extra financiële impulsen.

Deze extra middelen bestaan uit structurele en incidentele gelden.

Conform het Coalitieakkoord 2018-2022 is voor cultuur vanaf 2019 jaarlijks € 1 miljoen *structureel* extra beschikbaar gesteld. Hiervan is inmiddels een deel van de bezuinigingen teruggedraaid bij De Lieve Vrouw en Flint (met € 100.000) en voor Amateurkunst (€ 40.000).

In de Kadernota 2018-2021 is besloten om voor 2019 en 2020 respectievelijk € 1 miljoen en € 0,9 miljoen *incidenteel* extra beschikbaar te stellen voor cultuur. Dit betekent dat we deze incidentele middelen op de korte termijn kunnen inzetten voor het versterken van de duurzame culturele basis en bestaande ontwikkelingen en het in gang zetten van nieuwe activiteiten of ontwikkelingen.

³ Meerjarige subsidies voor: podiumkunst, beeldende kunst, makers & talent, evenementen en volksfeesten. Projectsubsidies voor professionele kunst, amateurkunst en cultuureducatie.

LOOPTIJD CULTUURPLAN

Mede vanwege ons partnerschap met het rijk binnen het regioprofiel, met betrekking tot mogelijke rijkgelden vanuit de BIS⁴ en vanwege onze relatie met de landelijke subsidiestromen, is het gewenst om volgende cultuurplannen parallel te laten lopen met de landelijke vierjaarlijkse periodes voor Rijkscultuurbeleid (de volgende betreft de periode 2021-2024).

Overwogen kan worden om eind 2020 (als er meer duidelijkheid is over de rijksbijdragen), dit Cultuurplan te herijken en/of aan te vullen en te verlengen tot en met de periode 2024, zodat we daarna in de pas lopen met de rijkssubsidie-systematiek.

⁴ Basisinfrastructuur: instellingen die (mede) door het rijk worden gefinancierd.

1 DUURZAME BASIS OM VERDER OP TE BOUWEN (Korte Termijn)

Bij deze ambitie richten we ons vooral op prioriteiten die bijdragen in het versterken van de duurzame culturele basis. Op dit fundament kunnen we samen verder bouwen om onze gemeenschappelijke ambities en doelen met de stad te realiseren. Op de korte termijn (2019 en 2020) zijn hiervoor ook incidentele middelen beschikbaar en zetten we vooral in op onderstaande zeven prioriteiten. Deze werken ook door op de middellange en lange termijn.

VERSTERKEN BASISINSTELLINGEN

De culturele basisinstellingen zijn een belangrijke partner voor het programmeren van cultuuraanbod, coachen van jong talent en cultuureducatie. We willen dat onze basisinstellingen financieel weerbaar en toekomstbestendig zijn om een vitale economie en groeiende stad te kunnen versterken met een bloeiend cultureel klimaat.

Tot onze basisinstellingen behoren: Bibliotheek Eemland, Scholen in de Kunst, Flint, De Lieve Vrouw, FLUOR, Holland Opera en Amersfoort in C.⁵ Eind 2018 is op basis van een QuickScan en audit en in lijn met het Coalitieakkoord, besloten om De Lieve Vrouw, Flint en FLUOR alvast een eenmalige financiële impuls te geven, zodat wat meer vet op de botten zouden krijgen. Uit het in 2019 opgeleverde onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de basisinstellingen blijkt dat Flint, De Lieve Vrouw en FLUOR er financieel gezien minder goed voor staan. Voor alle zeven basisinstellingen geldt overigens dat de druk op personeel en exploitatie hoog is.⁶

Willen de basisinstellingen meegroeien met de stad en kunnen bijdragen aan de ambities van de stad, dan zijn incidenteel en structureel financiële impulsen nodig, evenals bepaalde voorzieningen. We zijn in gesprek met de individuele instellingen om -binnen het gereserveerde financiële kader- te kijken voor welke doeleinden extra incidentele of structurele middelen nodig zijn om enerzijds hun weerbaarheid te vergroten en anderzijds te kijken welke ambities daarvoor haalbaar zijn.

De culturele basisinstellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van hun organisatie, binnen de gemaakte (prestatie)afspraken en het beschikbare financiële budget. Wij blijven die instellingen goed monitoren en willen de instellingen meer toekomstbestendig maken. Daarbij denken we aan onderstaande maatregelen:

1. Financiële injecties (incidenteel en structureel) vooral bij de drie podia en Amersfoort in C. De basisinstellingen krijgen de opdracht om een plan van aanpak te maken binnen het gegeven financiële kader, waarin ze aangeven wat ze daarvoor wel en niet (meer) kunnen doen.
2. De (kwantitatieve en kwalitatieve) prestatieafspraken met de basisinstellingen goed blijven monitoren. Indien nodig worden de prestatieafspraken bijgesteld.
3. Via de prestatieafspraken grip houden op de bijdrage die de instellingen kunnen leveren aan de opgaven voor specifieke doelgroepen uit de cultuurvisie: diversiteit, cultuureducatie, jongeren, makers & talent, cultuuraanbod, wijken & sociaal domein. Dit is maatwerk; per instelling zal worden bekeken aan welke opgave(n) de instelling kan bijdragen en of dit haalbaar is op korte termijn of op middellange termijn.
4. Duidelijke afspraken over Shared Services en samenwerking bij de basisinstellingen in Amersfoort. Daarbij denken we vooral aan gezamenlijke marketing/communicatie, programmering van het aanbod en fondsenwerving/relatiebeheer.
5. We gaan onderzoeken of we deze instellingen vierjaarlijks kunnen laten visiteren door een extern expertteam. Dit helpt ons om de instellingen met frisse en onafhankelijke blik te kunnen monitoren. Het helpt de instellingen om, waar nodig, te kunnen bijsturen.

⁵ De Stichting Amersfoort in C is een samenwerkingsverband van Museum Flehite, Mondriaanhuis, Kunsthal KadE en Architectuurcentrum FASadE.

⁶ *De Toekomstbestendigheid van de culturele basisinstellingen in Amersfoort. En hoe deze mee kunnen groeien met de Cultuurvisie 2030.* Door: CreativeCultureConsultancy (CCC), 2019.

UITBREIDEN MUSEALE AANBOD

Het museale aanbod kan worden versterkt door het Collectie Centrum Nederland (CCNL), het Rietveldpaviljoen en de kerncollectie van Armando. Dit biedt mogelijkheden om de herkenbaarheid, profilering en aantrekkelijkheid van Amersfoort te vergroten, zowel voor Nederlandse als internationale bezoekers.

- ***Vestiging Collectie Centrum Nederland (CCNL) in Amersfoort***

Het Nederlands Openluchtmuseum, Museum Paleis Het Loo, het Rijksmuseum en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed bouwen momenteel een gezamenlijk depot voor hun rijkscollecties in Amersfoort (Vathorst): CCNL. In 2020 is het CCNL gereed. Dan vindt ook de eerste tentoonstelling plaats in kunsthal KadE met bruiklenen uit het CCNL-depot. Amersfoort is trots op de intentieverklaring tussen CCNL en Amersfoort in C, om vanaf 2020 de collectie van CCNL zichtbaar te maken in de stad. Uit de toekomstverkenning Amersfoortse musea komt naar voren dat deze CCNL tentoonstelling een potentiële publiekstrekker is voor Amersfoort.⁷

Conform de ambitie in het Coalitieakkoord, doen we een onderzoek naar potentiële locaties voor de CCNL-tentoonstelling. Het moet een hoogwaardige tentoonstellingsruimte zijn die voldoet aan alle eisen op het gebied van presentatie, klimaat, inbraak- en brandveiligheid (conform Museumnorm). Mogelijk kan ook Rijkssubsidie worden verkregen voor het tonen uit de gerenommeerde CCNL-collectie. We gaan de mogelijkheden en voorwaarden hiervoor verkennen.

- ***Rietveldpaviljoen***

Het Rietveldpaviljoen is een gemeentelijk monument en is in 1959, in het kader van de herdenking van 700 jaar stadsrechten van Amersfoort, ontworpen door Gerrit Rietveld.⁸ Het paviljoen is het enige originele tentoonstellingspaviljoen van Rietveld in Nederland. In het Kröller-Müller museum staat een replica en in Venetië staat het Nederland paviljoen van Rietveld. Rietveld wordt internationaal erkend en geroemd als een belangrijk architect die bepalend is geweest voor de architectuur van de Stijl en het latere Modernisme. Voor Amersfoort heeft het Rietveldpaviljoen dan ook speciale betekenis.

In de Cultuurvisie hebben wij aangegeven graag een maatschappelijke of culturele functie in het Rietveldpaviljoen te zien. Uit een QuickScan door adviesbureau LAGroup naar de mogelijkheden voor een permanente nieuwe bestemming voor het paviljoen (eigendom en invulling), kwam een kunsthoudelijke bestemming naar voren als het voorkeursprofiel. De iconische status van het Rietveldpaviljoen die uit deze QuickScan bleek, is niet alleen voor onze stad van groot belang, maar ook voor Nederland.

We zijn nog op zoek naar een passende invulling en organisatie voor de toekomst van het paviljoen. Of het Rietveldpaviljoen een rol in het museale aanbod (mogelijk van CCNL) kan spelen is afhankelijk van de klimatologische geschiktheid. Prof. Wessel de Jonge voert een QuickScan uit naar de haalbaarheid van het klimatologisch geschikt maken van het paviljoen voor museale tentoonstellingen.⁹ Momenteel werken we een aantal scenario's uit met een kostenberekening erbij, die in het najaar van 2019 gepresenteerd zullen worden. Afhankelijk van die uitkomsten gaan we verder met de plannen voor het paviljoen op de middellange en lange termijn.

⁷ *De Toekomstbestendigheid van de culturele basisinstellingen in Amersfoort. En hoe deze mee kunnen groeien met de Cultuurvisie 2030.* Door: CreativeCultureConsultancy (CCC), mei 2019.

⁸ Rietveld wordt internationaal erkend en geroemd als een belangrijk architect die bepalend is geweest voor de architectuur van de Stijl en het latere Modernisme.

⁹ Prof. Wessel de Jonge is onder meer verantwoordelijk voor restauratie van de Van Nellefabriek in Rotterdam en van het Rietveldpaviljoen in Venetië.

- **Armando collectie**

Tijdens het Rondetafelgesprek van 9 april 2019 bleek dat het grootste deel van de gemeenteraad voorstander is van het zoveel mogelijk tentoonstellen van de Kerncollectie Armando. Door de raad zijn diverse scenario's genoemd, zoals:

- Een tentoonstelling waarbij een museale beheerder deze werken in bruikleen zal beheren.
- De collectie in zijn geheel tentoonstellen en kijken hoe Amersfoort in C hierin een rol kan spelen.
- Een permanente tentoonstelling bij Kamp Amersfoort, mogelijk in een Armandopaviljoen.

Op verzoek van de gemeenteraad werken we voor de Kerncollectie Armando verschillende scenario's uit om deze collectie weer zichtbaar te kunnen maken. Eind 2019 verwachten we de resultaten van deze scenario's op grond waarvan we verdere besluiten kunnen nemen.

VERSTERKEN EN PROFILEREN CULTURELE EVENEMENTEN

Evenementen en festivals maken de stad aantrekkelijk, levendig en eigentijds¹⁰. Culturele evenementen vormen een belangrijk onderdeel van het bredere evenementenbeleid van de gemeente Amersfoort. In dit cultuurplan richten we ons uitsluitend op de *culturele* evenementen, festivals en volksfeesten (hierna kortweg: evenementen). Om ons cultuuraanbod te versterken met evenementen, waarmee we Amersfoort kunnen profileren, gaan we zorgen dat de basis daarvan stevig is. Daarbij blijven we, in het kader van ons brede evenementenbeleid, inzetten op duurzame en goede facilitering en ondersteuning van evenementen.¹¹

Aansluitend op de Cultuurvisie, willen we jaarlijks extra geld beschikbaar stellen voor (grotere) evenementen. We geven prioriteit aan evenementen die nauw verbonden zijn met de identiteit van de stad en haar karakter, en die de positionering en profilering van Amersfoort versterken. In 2019 onderzoeken we of en hoe in Amersfoort een jaarlijks Bevrijdingsfestival kan plaatsvinden, conform de ambitie uit het Coalitieakkoord, en brengen we geschikte evenementenlocaties in kaart.

Daarnaast blijven we ruimte bieden aan kleinere festivals van verschillende culturele disciplines die Amersfoort rijk is. De afgelopen jaren waren dit bijvoorbeeld: 'Poppen in het park' en 'Gluren bij de Buren & Struinen in de Tuinen'. Ook blijven we, aansluitend op het Coalitieakkoord, inzetten op het ontwikkelen van 'eigen' talenten en evenementen. Via de meerjarige subsidieregeling komt er vanaf 2021 extra budget beschikbaar.

VERSTERKEN CULTUUREDUCATIE

We vinden het belangrijk om in te blijven zetten op cultuureducatie door de ontwikkeling van een expertisecentrum voor cultuureducatie, als onafhankelijk intermediaire functie. De taken van dit kenniscentrum zijn onder meer: begeleiding bij de ontwikkeling van de 'canon cultuuronderwijs Amersfoort' en het uitrollen daarvan in samenwerking met de basisinstellingen, een adviesrol richting onderwijs en culturele aanbieders, een vraag- en aanbodfunctie en het adviseren over de verdeling van subsidie.

Voor de ontwikkeling van de canon Amersfoort (afronding eind 2020) stellen wij jaarlijks middelen ter beschikking voor cultuureducatie aan De Lieve Vrouw, Holland Opera, FLUOR en Amersfoort in C, zodat deze basisinstellingen hun inzet binnen de scholen kunnen uitbreiden.

Daarnaast willen we onderzoeken of culturele basisorganisaties en meerjarig gesubsidieerde aanvragers middels verschillende stimuleringsmaatregelen in samenwerking met het onderwijs cultuureducatie voor VMBO en MBO kunnen ontwikkelen.

¹⁰ Zie visie op evenementen, uit: Nota Evenementenbeleid 2015, *Samen bouwen aan Evenementen*.

¹¹ Uitvoeringsprogramma Evenementen (Collegebesluit februari 2015).

VERSTERKEN MAKERS & TALENT

Kunstenaars en cultuurmakers zorgen voor verbeelding en creativiteit, voor vernieuwing en verrijking van het openbare leven in onze stad. Wil Amersfoort aantrekkelijk blijven voor kunstenaars en cultuurmakers dan is het noodzakelijk te investeren in een infrastructuur die inspeelt op de flexibele behoeften van kunstenaars en cultuurmakers en in talentontwikkeling.

Daarom willen we de opbrengsten van de projecten voor talentontwikkeling (ARCT, Elevator, Volmolen) borgen in de keten voor lokale (en regionale) talentontwikkeling. En daarnaast willen we voor de korte termijn diverse makers-initiatieven ondersteunen met incidentele middelen.

BLIJVEND INZETTEN OP INCLUSIEVE SAMENLEVING

Naast cultuureducatie op scholen (om ieder Amersfoorts kind met actieve kunstbeoefening in aanraking te brengen) en cultuurparticipatie binnen het amateurkunstveld, richten wij ons ook op andere doelgroepen. Denk aan cultuurparticipatie voor ouderen, jongeren en (andere) kwetsbare doelgroepen in de stad en wijken. Ook zien we dat het mogelijk is om vraagstukken binnen het sociaal domein, zoals eenzaamheid en gebrek aan aansluiting onder ouderen en nieuwkomers, aan te pakken door inzet van kunstbeoefening. We werken daarbij samen met instellingen binnen het onderwijs, en zorg en welzijn maar ook met culturele partners.

Ons doel daarbij is tweeledig:

- We willen dat alle inwoners kunnen deelnemen en genieten van kunst en cultuur: inclusiviteit.
- We zetten actieve kunstbeoefening in voor de positieve gezondheid en het welzijn van inwoners(groepen): een gezonde, verbonden samenleving. Zorginstellingen kunnen hier een bijdrage aan leveren.

Onze subsidieregelingen (vooral de projectsubsidies) zijn ook gericht op aanbod voor een diverse en inclusieve samenleving. Er blijkt veel behoefte aan ondersteuning bij het aanvragen van projectsubsidies. Het is van belang om initiatieven van 'moeilijk bereikbare doelgroepen' (divers, jong, wijken/sociaal domein) naar boven te halen en die partijen of betrokkenen te ondersteunen in het doen van een aanvraag.

Met de Hogeschool Utrecht voeren we oriënterende gesprekken over de mogelijkheden voor een gezamenlijk onderzoek naar behoeften en kansen in de Amersfoortse samenleving, het aansluiten op de dynamiek in de stad, het betrekken van jongeren en de juiste partners in een duurzame samenwerkingsstructuur en het formuleren van een aanpak (inclusief de vertaalslag naar beleid en de verschillende beleidsvelden).

We gaan de culturele instellingen houden aan de Code Culturele Diversiteit en de Fair Practice Code.

BLIJVEND INZETTEN OP CULTUREEL REGIOPROFIEL

Het cultureel regioprofiel 'Eeuwig Jong' beschrijft de kwaliteiten en de uitdagingen van onze snelgroeiende regio en geeft zeven thema's voor samenwerking binnen de regio: evenwichtige groei, inclusiviteit, talentontwikkeling, educatie, benutten van erfgoed, ruimte voor makers en versterking van de samenwerking. Op het gebied van deze onderwerpen gaan we de komende jaren intensief samenwerken in de regio. De thema's uit het regioprofiel sluiten goed aan bij de Amersfoortse cultuurambities.

Als onderdeel van de regionale cultuurprofiel 'Eeuwig Jong' is door de minister van OCW de Proeftuin *Naar een integrale aanpak voor erfgoed en ruimte voor cultuur* gehonoreerd met een matchingsbijdrage. In regionaal verband zijn we gestart met een onderzoek hoe we meer (betaalbare) ruimte voor creatieven, cultuurmakers en cultuur kunnen realiseren. Daarbij willen we nadrukkelijk ook de erfgoedlocaties in de steden en de regio (monumentaal, industrieel en

landschappelijk) beter benutten voor cultuur.¹² Deze proeftuin moet over twee jaar een strategische aanpak voor de toekomst opleveren, zodat we hierin vooral op korte termijn investeren.

¹² Proeftuin Eeuwig Jong: *naar een integrale aanpak voor Erfgoed en Ruimte voor Cultuur*, april 2019

2 PROFILERING, DYNAMIEK EN RUIMTE VOOR GROEI (Middellange Termijn)

Incidentele middelen

De eerste ambitie 'Duurzame basis om verder op te bouwen' wordt op de korte termijn deels gestimuleerd met 'aanjaaggeld' dat in 2019 en 2020 beschikbaar is vanuit incidentele middelen voor cultuur (respectievelijk € 1 miljoen en € 0,9 miljoen).¹³

Vanaf 2021 vallen deze gelden echter weg. Daarmee blijven de structurele middelen over (jaarlijks € 1 miljoen vanaf 2019) om de prioriteiten op de middellange termijn uit te kunnen voeren.

Op middellange termijn hechten wij belang aan het nadrukkelijker (cultureel) positioneren van onze stad door het ontwikkelen van het Verhaal van Amersfoort. Daarnaast blijven we jaarlijks het eerder genoemde structurele extra budget van € 1 miljoen beschikbaar stellen voor de basisinstellingen, projectsubsidies en meerjarige subsidies. Op die manier wordt de dynamiek en groei van activiteiten en aanbod in de stad duurzaam versterkt.

Structurele middelen en andere inkomstenbronnen

Voor het Rietveldpaviljoen en de Armando collectie gaan we, afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek en de scenario's, voor de middellange en lange termijn op zoek naar structurele oplossingen om deze te kunnen behouden voor Amersfoort. Hiervoor zijn momenteel geen middelen beschikbaar binnen het cultuurbudget. Het is dus van belang om op zoek te blijven naar externe inkomstenbronnen, zoals fondsen en partnerschappen, om onze ambities te kunnen ondersteunen.

VERHAAL VAN AMERSFOORT ONTWIKKELEN

Amersfoort heeft veel te bieden; het is een prachtige oude stad, met aantrekkelijke winkels en een goed cultureel aanbod. Hoewel Amersfoort door Koningsdag met 'WIJ, Amersfoort' zeer positief op de kaart is gezet, is een grote groep mensen nog niet echt bekend met de stad. Het onderzoek 'Toekomstverkenning musea Amersfoort' bevestigt dat een overkoepelend verhaal voor Amersfoort mist, een 'kapstok', voor gerichte keuzes bij het cultureel profileren en positioneren van Amersfoort¹⁴.

Er is behoefte aan een herkenbaar en overtuigend verhaal, dat breder is dan alleen cultuur, en dat vertelt wat het DNA van Amersfoort is en waar Amersfoort voor staat. Essentiële elementen van dat verhaal zijn:

- samenhangend en inspirerend;
- breed gedragen en verbindend;
- uitnodigend tot samenwerken;
- toekomstbestendig en duurzaam;
- de som is meer dan de afzonderlijke onderdelen.

Het verhaal moet richting geven en een kapstok bieden voor gerichte keuzes en communicatie bij het profileren en positioneren van Amersfoort. Voor de middellange of lange termijn willen we een herkenbare fysieke route door de stad creëren, als 'Rode Loper' of 'Cultuurroute', die het station en de binnenstad met elkaar verbindt en de gebruikers ervan meeneemt langs de historie en hoogtepunten van Amersfoort op gebied van kunst, cultuur, architectuur en erfgoed.

We gaan dit verhaal in 2019/2020 ontwikkelen met betrokkenheid van sleutelfiguren en – organisaties in de stad (ook ondernemers, horeca en dergelijke) en met externe (proces)-deskundigheid.

¹³ Zie ook INLEIDING, onder *Financieel kader*.

¹⁴ *Toekomstverkenning musea Amersfoort; van Quickscan naar Perspectief*. Door: Noha, 2019.

DUURZAAM VERSTERKEN MEERJARIGE SUBSIDIES

De meerjarige subsidies zijn tot en met 2020 voor vier jaar verstrekt aan o.m. culturele festivals (zoals Amersfoort Jazz en Gluren bij de Buren), podiumkunsten (waaronder Nieuwe Erven, Per Expressie en Laswerk) en beeldende kunst (waaronder Stadsgalerij en Kunst in Amersfoort). Deze subsidies zijn ook een belangrijk stimuleringsmiddel om doelen uit de Cultuurvisie 2030 op gebied van Makers & Talent, jongeren, diversiteit en inclusie te realiseren.

De regeling wordt de komende maanden geëvalueerd, ook met de subsidieontvangers en in samenwerking met de adviesgroep BACK¹⁵. Voor deze meerjarige subsidies is een extra financiële impuls nodig op korte termijn. Dit om aan te sluiten bij de groei van de stad en bovenstaande doelen. Waar mogelijk zullen we incidentele aanjaaggelden gebruiken om binnen deze regeling meer mogelijk te maken, bijvoorbeeld voor Makers & Talent en Evenementen (zie eerste ambitie).

Als deze incidentele middelen wegvallen, resteert vanaf 2021 de ophoging vanuit de structurele middelen. Het is positief dat we deze meerjarige subsidies daarmee blijvend kunnen versterken. We verwachten dat de meerjarig gesubsidieerden op zoek gaan naar externe financieringsbronnen als cofinanciering (50%).

DUURZAAM VERSTERKEN PROJECTSUBSIDIES

Projectsubsidies zijn een belangrijk middel voor het aanjagen van vernieuwing en experiment van het cultuuraanbod in de stad. De focus van de Regelingen voor Professionele kunst en Amateurkunst (opvolgers van de Regeling Projectsubsidies Kunst en Cultuur uit 2018) ligt, conform de Cultuurvisie, op jongeren, diversiteit en innovatie van het cultuuraanbod, Makers & Talent en op wijken & sociaal domein.

Ook voor deze subsidies geldt dat we in 2019 en 2020 incidentele middelen willen inzetten om de in 2018 ingezette financiële impuls te kunnen continueren, ter versterking van bovengenoemde culturele initiatieven.

Als deze incidentele bronnen wegvallen, blijft vanaf 2021 de ophoging vanuit de structurele middelen van kracht.

¹⁵ Brede Adviesgroep Cultureel klimaat. Deze groep adviseert de gemeente over de incidentele en meerjarige subsidies cultureel klimaat en over de incidentele subsidieregeling journalistieke producties en media-innovatie. De adviesgroep bestaat uit deskundigen op het gebied van kunst, cultuur en media.

3 DURVEN EN SAMEN DOEN (Lange Termijn)

Onze ambitie voor de lange termijn is om het culturele klimaat te versterken en het culturele aanbod te laten groeien. Dat past bij een groeiende stad en regio, die zich kenmerkt door hoog opgeleide en gemiddelde jonge bevolking. Daarvoor moeten ook de basis- en meerjarige gesubsidieerde instellingen kunnen meegroeien. Die potentie is er.

En hoewel de lange termijn buiten het directe tijdpad van dit Cultuurplan valt, gaan we aan de slag met de ideeën en ambities voor de lang termijn. Het is belangrijk om te komen tot een ontwikkelperspectief om de stip op de horizon verdere invulling te geven. Een dynamische stad die uitbreidt dient immers tijdig te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. Een daarvan is “Huis van de Stad”.

‘HUIS VAN DE STAD’ EN ANDERE IDEEËN OPHALEN

Een aantal instellingen, zoals De Lieve Vrouw en FLUOR, wordt op middellange termijn, geconfronteerd met fysieke ‘grenzen aan hun groei’. Vanuit een aantal culturele podia is (in samenspraak met andere culturele instellingen) een initiatief gekomen om te onderzoeken of verschillende functies samengevoegd kunnen worden op één locatie, met als werktitel: ‘Huis van de Stad’ (Podia 3.0 Amersfoort). Hierdoor ontstaan groeikansen voor een aantal instellingen en het biedt ook kansen voor het bereiken van nieuwe doelgroepen, nieuwe activiteiten, nieuwe samenwerkingen en crossovers. Gecombineerd gebruik en beheer kan bovendien gunstig zijn voor de exploitatieproblematiek.

Wij begrijpen dat dit initiatief voor (een aantal van) de culturele instellingen een duurzame oplossing kan bieden voor de huisvestingsproblemen op de lange termijn. Het kan hen tevens stimuleren om meer samen te werken en het huidige aanbod uit te breiden en te versterken. Op deze manier kunnen instellingen en hun aanbod meegroeien met de uitbreiding van de stad.

We willen samen met de stad, de tijd nemen om verschillende opties te verkennen voor deze ontwikkelingen die horen bij een groeiende stad. Bij samenvoeging op één locatie zal onder meer gekeken moeten worden naar: een geschikte locatie, de samenwerkingspartners, een inschatting van de kosten en een passende organisatiestructuur (wellicht organisaties samenvoegen). Bij een clustering zal vanzelfsprekend ook onderzocht worden wat te doen met de vrijkomende panden.

Wellicht leven er ook andere ideeën in de stad die mooie kansen bieden en passen bij versterking van het culturele klimaat en groei van de stad. Daar willen we tevens het Verhaal van Amersfoort bij betrekken, omdat we denken dat ook vanuit dat initiatief en onderzoek interessante plannen naar voren kunnen komen.

4 PRIORITEITEN BINNEN FINANCIËEL KADER

De hiervoor genoemde ambities met prioriteiten voor de korte en middellange termijn passen binnen het financiële kader. Dit bestaat uit *incidentele extra* middelen (€ 1 miljoen voor 2019 en € 0,9 miljoen voor 2020) en *structurele extra* middelen (jaarlijks € 1 miljoen vanaf 2019). We blijven de besteding van de middelen door de diverse organisaties goed monitoren en daarbij strak sturen op de nakoming van onze prestatieafspraken met de ontvangers van de subsidies. Voor de derde ambitie, op de lange termijn, kunnen we pas na onderzoek een inschatting maken van (eventuele) extra bedragen die nodig zijn. Op dit moment is geen dekking aanwezig voor aanvullende prioriteiten.

Onderstaand financiële overzicht geeft inzicht in de verdeling van die middelen voor de prioriteiten op korte en middellange termijn (2019 tot en met 2022).

De reguliere cultuurbegroting blijft daarnaast van kracht; deze is hieronder niet weergegeven.

Cultuurplan 2019-2022

Besteding Prioriteiten

Bedragen x € 1.000

	2019	2020	2021	2022
Budget Structureel (conform Coalitieakkoord 2018-2022)	1.000	1.000	1.000	1.000
Budget Incidenteel (conform Kadernota 2018-2021)	1.000	900		
Overheveling jaarrekening 2018	235	200		
Bezuiniging amateurkunst terugdraaien		-40	-40	-40
Bezuiniging DLV/Flint samenwerking terugdraaien		-100	-100	-100
Uitbreiding formatie team cultuur	-100	-100	0	0
TOTAAL EXTRA BESCHIKBAAR	2.135	1.860	860	860
Algemeen				
Diverse onderzoeken	101			
Duurzame basis				
Basisinstellingen	735	500	400	400
CCNL, Rietveldpaviljoen, Armando	30	300	80	80
Cultuureducatie	390	260	100	100
Makers & Talent (zie ook meerjarige subsidie)	278	125		
Inclusieve Samenleving	10	40		
Regionaal Cultuurprofiel	65	65	10	10
Profilering, dynamiek, groei				
Verhaal van Amersfoort	50	50		
Meerjarige subsidies (inclusief Culturele Evenementen)	206	250	170	170
Projectsubsidies	270	270	100	100
Durven en samen doen				
‘Huis van de stad’				
TOTAAL	2.135	1.860	860	860